

Field : Sport Sciences

Type : Research Article

Received: 19.03.2018 - *Accepted*: 29.05.2018

Türkiye de 2013-2017 Yılları Arasında Otizm ve Fiziksel Aktive Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi¹

Okan GÜLTEKİN¹, Fahriye Esra BAŞ YİĞİT²

¹Uludağ Üniversitesi, Bursa, TÜRKİYE

²Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, TÜRKİYE

E-Posta: otekin@uludag.edu.tr

Öz

Alan yazım taramasında genel bir çatı altında lisansüstü tezlere çeşitli değişkenlerle birlikte kolaylıkla ulaşılması sağlanabilir. Üniversiteler, toplumsal işlevlerinden birisi olan araştırmaya yapmak ve yeni teknolojiler üretmek görevlerinin önemli bir bölümünü, lisansüstü eğitim sürecinde yapılan araştırmalar ile yerine getirir. Bu bağlamda otizm ve fiziksel aktivite alanında lisansüstü araştırmaların alana katkısı önemlidir. Lisansüstü tez çalışmalarının sınıflanarak incelenmesi üzerine gerçekleştirilen çalışmaların farklı engel gruplarında dağılım göstermekte ve yapılan araştırmaların tezlerin genel özellikleri üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Buradan hareketle otizm ve fiziksel aktivite (spor, egzersiz, hareket, fiziksel uygunluk) alanındaki tezlerin incelenmesi konusunda herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenlerden dolayı, otizm ve fiziksel aktivite alanında yapılan lisansüstü tez çalışmalarının incelenerek, bir beceriye odaklı olarak yapılan diğer tezler dışında otizm ve fiziksel aktivite alanını, çeşitli değişkenler açısından inceleyerek alan yazısına genel bir boyut kazandırılacağı düşünülmektedir. Bu çalışma, otizm ve fiziksel aktivite alanında yayımlanan lisansüstü çalışmalara yönelik bir içerik analizi örneği olması, daha önce bu alana yönelik içerik analizi çalışmalarının sayıca yetersiz olması ve çalışmadan elde edilen bulguların bu alandaki tezlerin niteliği konusunda araştırmacılara bilgi sağlaması açısından önemlidir. Ayrıca lisansüstü çalışmalarının derlenmesi, bilimsel araştırma kültürüne ait kavramlarla yeni tanışan araştırmacılara; genel eğilimler, kullanılan yöntemler ve konu seçimi gibi unsurlara ilişkin önemli bilgiler verebilir. Otizm ve fiziksel aktivite çatısı altında genel bir çalışma yapılmadığı, çalışmaların daha çok özelleştirilip alt başlıklar altında çalışılmıştır. Bu araştırmanın amacı 2013-2017 Türkiye de otizm ile fiziksel aktivitenin ilişkilendirildiği yüksek lisans ve doktora tezlerin çeşitli değişkenler tarafından incelenmesidir. Son yıllarda otizm ile ilgili çalışmaların artmasına rağmen spor ya da fiziksel aktivite alanında yapılan lisansüstü tez sayısının çok fazla olmadığı belirlenmiştir. Yüksek Öğretim Kurulu'nun (YÖK) tez tarama merkezinde 14 tane lisansüstü teze ulaşılmıştır. Bu tezlerden 10 tanesi yüksek lisans, 4 tanesi doktora tezidir. 2013 ve öncesinde otizm ve fiziksel aktivite ile ilgili lisansüstü tez çalışmasına rastlanmamıştır. Araştırmanın sonucunda; araştırma gruplarına göre dağılım incelendiğinde en çok sosyal beceriler alanında yapıldığı, YÖK'ün tez tarama merkezinde ulaşılabilen 2013-2017 yılları arasındaki tezlerden en çok 2016 yılında yüksek lisans tezi yapıldığı gözlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Otizm, Fiziksel Aktivite, Motor Beceriler, Sosyal Beceriler, Ebeveyn, Lisansüstü

¹ 6. Uluslararası Bilim Kültür ve Spor Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Analysis of the Postgraduate Theses in the Field of Autism and Physical Activity in Turkey between the years of 2013-2017 According to the Various Variables

Abstract

Studies carried out on classification studies of postgraduate dissertations show distribution in different disability groups and concentrate on the general characteristics of theses of the researches carried out. From this point on, there have been no studies on the examination of theses in the field of autism and physical activity (sports, exercise, movement, physical fitness). For these reasons, it is considered that studies of postgraduate dissertations in the field of autism and physical activity will be examined and a general dimension will be given to writing the field by examining the field of autism and physical activity apart from other theses made with a focus on the arts. This study is an example of a content analysis for autism and physical activity published in the field of postgraduate studies. It is important that the content analysis studies for this area are inadequate in number and that the findings obtained in this study are informative about the nature of theses in this area. In addition, the compilation of postgraduate studies, researchers who have recently met with scientific research cultural concepts; general trends, methods used and topic selection. The authors did not conduct a general study under the framework of autism and physical activity, but their work was more privatized and worked under subheadings. The purpose of this research is to be examined by a variety of variables of Turkey 2013-2017 master's and doctoral thesis that physical activity is associated with autism. Despite the increase in autism studies in recent years, it has been determined that the number of postgraduate theses done in the field of sports or physical activity is not very high. Fourteen postgraduate studies have been completed in the thesis screening center of the Higher Education Council (YÖK). 10 of these theses are master's degree and 4 of them are doctorate thesis. Prior to 2013, there were no studies of postgraduate dissertation on autism and physical activity. As a result of the research; When the distribution according to the research groups is examined, it is observed that most of the theses between the years 2013-2017, which is made in the area of social skills, can be reached at the thesis screening center of YÖK.

Keywords: Autism, Physical Activity, Motor Skills, Social Skills, Parent, Post Graduate

Giriş

Otizm gelişimsel bozukluk şemsiyesi altında yer alan beynin yapısını veya işleyişini etkileyebilen nörolojik bozukluk olarak tanılanır. Otizm rahatsızlığı bulunan kişilerin başkaca kişilerle etkileşim ve iletişim kurmada, davranış şekillerinde bazı problemlerle karşılaşmalarına neden olmaktadır.(Hollander and Nowinski 2003)

Dış görünüm açısından gayet sağlıklı görünen otizmliler çocukların motor gelişimleri akranlarıyla kıyaslandığında farklılık göstermektedir. Fiziksel işleyiş açısından birçok yeteneği istenilen zamanda gerçekleştirebilecek gibi görünseler dahi, birtakım yeteneklerin ortaya çıkmasında geç olmaktadır. Otizmliler bireylerin herhangi bir hareketi gerçekleştirirken motor hazır olmuşluklarının normal yaşlılarına göre iyi olmadığı görülmektedir. (Aker 2014) (Fazlıoğlu, 2004)

Otizmliler bireylerin kendilerini rahatça ifade edememesinden dolayı fiziksel aktivitelere katılım, bu bireylerin fiziksel, sosyal ve duygusal yapılarına ve tekdüze davranışların da olabildiğince hafifletilmesi pozitif yardım ve daha karmaşık becerilerin de gelişmesini sağlamaktadır. ‘’ Becerilerin gelişmesi diğer vücut hareketlerin bir temel hazırlayarak karmaşık yeteneklerin kazanılmasına son derece destek olmaktadır.’’ (Sarol,2013)

Sporsal faaliyetler tüm kişiler için sağlıklı yaşam stiline elzem olan bir ayağı olmasına rağmen otizmlilerde fazlasıyla görmezden gelinen bir husustur. Otizmliler bireylerin olabildiğince fiziksel aktivitelere katılmaları, tekrarlayıcı hareketlerinde azalma, istenilen tepkileri fazlaştırma, sosyalleşme imkânı ve refleksi sağlama gibi destek sunulmasına karşın motor fonksiyonları ihmal edilen bir alandır. (Nation, 2008)

Otizmlilerde beden farkındalığının yaratılması, diğer çocuklarla iş birliği içerisinde hareket etmesi, çevreye uyum sürecinin gelişmesinde motor beceri programlarının uygulanması ile ancak mümkün olabilecektir. (Kayaoğlu 2008)

Otizmliler çocukların ve bireylerin motorsal işlev faaliyetlerinde gözle görülebilecek derecede olduğu için hem eğitimciler tarafından hem de eğitimciler tarafından daha fark edilir durumdadır. Buna rağmen her birey farklılıklar göstermekle birlikte, genelde hareketsetel anlamda zorlanma, denge ve koordinasyon gerekliliği bulunan fiziksel aktivitelere zorluk yaşanması ve kaslarda zayıflık görülmektedir.

Otizmliler kişilerin fiziksel aktivitelere bulanmalarının, kendini uyarıcı davranışlarının aza indirgenmesi bakımından, kendilerinde aranan uyarıcı davranışların azal indirgenmesi, uygun yanıtların arttırılması, toplumsal etkileşim açısından değerlendirilmesi gereken bir fırsattır ve spor faaliyetleri oldukça yararlıdır.

Genel anlamı ile Sporsal faaliyetler otizmliler bireyleri alıştıkları aile yaşantısından çıkartıp farklı kişiler ve farklı mekanlarda iletişim içinde olmalarına yardımcı olmaktadır. Sporsal faaliyetlerle artan fiziksel aktiviteler otizmliler çocukların alışkın olduğu aile yaşantısından ayrılıp bilmediği bir ortamda, öncesinde iletişimde bulunmadığı kişilerle iletişim kurmalarını sağlayan bir araçtır. Bu sayede otizmliler bireyler, daha önce tanımadıkları bireylerle iletişim kurabilmekte ve fiziksel aktivitelere katılabilmektedirler.

Otizm ve spor arasındaki olumlu ilişki araştırmalarla kanıtlanmış ve spor, otizmde tedavi yöntemi olarak kullanılmaya başlanmasından sonra bireylerde daha olumlu etkiler gözlemlenmiştir. Sporsal faaliyetlere katılan sağlıklı bireyler onlarla zaman geçirerek farkındalığa sahip olmuşlardır. Empati kurma kabiliyeti gelişen bireyler, bu konuya eğilmede

daha hassas olmuşlardır. Hiperaktifliğin azalması, oyun oynama isteklerinin artması, streslerinde gözle görülür azalma, göz teması kurmada gelişme, rahat yürüyüş ve uzuvlarının bilincinde olarak davranma gibi olumlu etkiler gözlemlenmiştir. Farklı bireylerin farklı gelişimsel gösteren bireylerde okumayı öğrenmeye kadar gitmiştir.

Çevresindeki tüm olaylara karşı ilgisiz, dış dünya ile bağlarını kopartmış asosyal bireyler olarak tanımlanan otizmlili bireyler aileleri toplum içerisinde sergiledikleri davranışlarda dolayı zor durumda bırakabilmektedirler. Bu sebeple de aileler çocuklarını evin içerisinde eğitmeye devam etmek isterler. Bu durumda spor bu konuyu iyileştirmek için en uygun ortamdır. Bu çocuklarla piknik yapılması, sosyalleşmelerini sağlayarak kendi bilinçlerinin farkında olabileceklerdir. (Atalay 1998).

Alan yazın taramasında genel bir çatı altında lisansüstü tezlere çeşitli değişkenlerle birlikte kolaylıkla ulaşılması sağlanabilir. Bilimsel bilginin üretilmesi ve paylaşılması üniversitelerin en önemli görevlerinden birisidir. Üniversiteler, toplumsal işlevlerinden birisi olan araştırma yapmak ve yeni teknolojiler üretmek görevlerinin önemli bir bölümünü, lisansüstü eğitim sürecinde yapılan araştırmalar ile yerine getirir. Bu bağlamda otizm ve fiziksel aktivite alanında lisansüstü araştırmaların alana katkısı önemlidir.

Lisansüstü tez çalışmalarının sınıflanarak incelenmesi üzerine gerçekleştirilen çalışmaların farklı engel gruplarında dağılım göstermekte ve yapılan araştırmaların tezlerin genel özellikleri üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. (Çoşkun 2014), Buradan hareketle otizm ve fiziksel aktivite (spor, egzersiz, hareket, fiziksel uygunluk) alanındaki tezlerin incelenmesi konusunda herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenlerden dolayı, otizm ve fiziksel aktivite alanında yapılan lisansüstü tez çalışmalarının incelenerek, bir beceriye odaklı olarak yapılan diğer tezler dışında otizm ve fiziksel aktivite alanını, çeşitli değişkenler açısından inceleyerek alan yazısına genel bir boyut kazandırılacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma, *otizm ve fiziksel aktivite* alanında yayımlanan lisansüstü çalışmalara yönelik bir içerik analizi örneği olması, daha önce bu alana yönelik içerik analizi çalışmalarının sayıca yetersiz olması ve çalışmadan elde edilen bulguların bu alandaki tezlerin niteliği konusunda araştırmacılara bilgi sağlaması açısından önemlidir. Ayrıca lisansüstü çalışmalarının derlenmesi, bilimsel araştırma kültürüne ait kavramlarla yeni tanışan araştırmacılara; genel eğilimler, kullanılan yöntemler ve konu seçimi gibi unsurlara ilişkin önemli bilgiler verebilir. Otizm ve fiziksel aktivite çatısı altında genel bir çalışma yapılmadığı, çalışmaların daha çok özelleştirilip alt başlıklar altında çalışılmıştır.

Problem Durumu

Türkiye de yapılan otizm ve fiziksel aktivite alanındaki lisansüstü tezlerin çeşitli değişken açısından incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, YÖK'ün tez merkezinde yayımlanmış olan tüm lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenleri de göz önünde tutularak otizm ve fiziksel aktivite alanına genel bir bakış sağlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara cevap aranmıştır.

1-Alan yazısında yapılan otizm ve fiziksel aktivite tez çalışmalarının konularına göre nasıl gruplandırılmıştır ve hangi konularda neler çalışılmıştır?

2-Alan yazısında yapılan otizm ve fiziksel aktivite konusundaki lisansüstü çalışmalar hangi yıllarda yapılmıştır?

3-Alan yazısında yapılan otizm ve fiziksel aktivite konusundaki lisansüstü tezlerin kaç tanesi yüksek lisans tezidir kaç tanesi doktora tezidir?

4-Alan yazısında yapılan otizm ve fiziksel aktivite konusundaki lisansüstü çalışmaların üniversitelere göre dağılımı nasıldır?

5-Alan yazısında yapılan otizm ve fiziksel aktivite konusundaki lisansüstü çalışmaların ana bilim dalına göre dağılımı nasıldır?

6-Alan yazısında yapılan otizm ve fiziksel aktivite konusundaki lisansüstü çalışmaların danışman öğretim üyelerinin unvanlarına göre dağılımı nasıldır?

7-Alan yazısında yapılan otizm ve fiziksel aktivite konusundaki lisansüstü çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımı nasıldır?

Sınırlılıklar

Bu araştırma:2013-2017 yılları arasında yapılan ve YÖK tez tarama merkezinde paylaşım açılan *fiziksel ve otizm* ile ilişkili yapılmış lisansüstü 14 tez ile sınırlandırılmıştır. Bunun dışında hiçbir lisansüstü tez çalışması yapılmamıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

2013-2017 yılları içerisinde hazırlanmış tezlerin olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde incelenmesini amaçlayan bu çalışmada, tarama modelinde betimsel araştırma deseni tercih edilmiştir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009). Söz konusu tezler incelenirken nitel veri toplama yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini 2013-2017 yılları arasında okul öncesi eğitimi alanında hazırlanmış tezler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme amaçsal örnekleme stratejilerinden biri olan ölçüt örnekleme ile belirlenmiştir. Bu çalışmada ölçüt; tezlerin

2013-2017 yılları arasında yapılmış olması ve Yükseköğretim Kurulu Tez Dokümantasyon Merkezi'nde Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri anabilim dalında kayıtlı olmalarıdır. Araştırma kapsamında Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı bünyesinde hazırlanmış ve Yükseköğretim Kurulu Tez Dokümantasyon Merkezine kayıtlı 14 tez incelenmiştir.

Verilerin Toplanması Ve Analizi

Otizm ve fiziksel aktivite, anahtar kelimeleriyle YÖK'ün Tez Tarama Merkezinde 2013-2017 yılları arasında yayınlanmış lisansüstü toplam 14 teze ulaşılmış ve bu tezler analize tabi tutulmuştur. 10 tanesi yüksek lisans 4 tanesi doktora tezidir. YÖK Tez Tarama Merkezinde arama motorun da "*otizm, otizm ve fiziksel aktivite, otizm ve spor, otizm egzersiz, otizm fiziksel uygunluk*" kelimeleri aratarak; bulunan 2013 yılından günümüze kadar otizm ve fiziksel aktivite ile ilişkili lisansüstü tez çalışmaları kapsamında yayınlanmış, yayınlanmamış yüksek lisans ve doktora tezine ulaşılmaya çalışılmıştır. Erişime kapalı olan 4 tezin özetlerinden faydalanılmıştır.

Ulaşılan tezleri incelemek üzere araştırmacılar tarafından çalışmanın amacına yönelik bir “Tez İnceleme Formu” geliştirilmiştir. Formun geliştirilmesinde ilgili alan yazın taranmış, başka alanlarda yapılan benzer çalışmaların veri toplama araçları dikkatle incelenmiştir. Geliştirilen bu formda tezlerin yılı, türü, yürütüldüğü üniversite, tezin konusu, tezin çalışma grubu, araştırmanın türü, veri analizinde kullanılan istatistikler, hakkında bilgiler mevcuttur.

BULGULAR

Türkiye’de otizm ve fiziksel aktivite alanında yapılan lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada aşağıdaki bulgulara rastlanılmıştır.

Araştırmanın Birinci Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci problemi olan “alan yazısında yapılan otizm ve fiziksel aktivite tez çalışmalarının konularına göre nasıl gruplandırılmıştır ve hangi konularda neler çalışılmıştır?”

Tablo 1. Lisansüstü tezlerin konu alanlarına göre dağılımı

Konu Alanı	N	%
Otizimli çocukların fiziksel aktiviteye katılımlarını etkileyen faktörler	3	22
Otizimli çocukların spora katılımının motor beceriler üzerindeki etkisi	3	22
Otizimli çocukların spora katılımının sosyal beceriler üzerine etkisi	7	50
Otizimli çocukların spora katılımının ailelerinin üzerindeki etkisi	1	6
Toplam	14	%100

Tablo 1 de otizm ve fiziksel aktivite alanındaki otizmli çocukların ve ailelerinin üzerindeki etkisine göre tezlerin dağılımı incelendiğinde ‘otizmli çocukların fiziksel aktiviteye katılımlarını etkileyen faktörler alanında 3 (%22), otizmli çocukların spora katılımının motor beceriler üzerindeki etkisi alanında 3 (%22), otizmli çocukların spora katılımının sosyal beceriler üzerine etkisi alanında 7 (%50), otizmli çocukların spora katılımının ailelerinin üzerindeki etkisi alanında 1 (%6), toplamda 14 teze ulaşılmıştır. Otizm ve fiziksel aktivite alanında çalışmalar gruplandırıldığında 1 yüksek lisans tezi hem motor beceriler hem de sosyal beceriler grubuna dahil olmuştur. Bu çalışma iki değişkeni de desteklemektedir.

Otizm ve fiziksel aktivite alanında yapılan lisansüstü tezlerin gruplandırılmasındaki sayısal sonuçlar incelendiğinde en çok sosyal beceriler alanının da yapıldığı gözlenmektedir. Bunun nedeni otizmli çocukların sosyal etkileşimdeki zayıflığın incelenmesidir.

Otizmlı Çocukların Fiziksel Aktiviteye Katılımlarını Etkileyen Faktörlerde ki Çalışmalar;

- Ebeveynlerin bakış açısından otizmlı çocukların fiziksel aktiviteye katılımlarını etkileyen faktörlerin incelenmesi,
- Farklı topluluklarda otizm bozukluğu olan çocukların fiziksel aktiviteye katılımı,
- Otizmlı öğrencilerin kaynaştırma ortamında beden eğitimi dersine katılımlarının beden eğitimi öğretmeni ve ebeveynler bakış açısından incelenmesi:

Yapılan bu üç çalışmada da otizmlı çocukların fiziksel aktiviteye katılımlarını etkileyen faktörler benzerlik göstermektedir. Ebeveynler, çocuklarını fiziksel aktiviteye katılımlarını etkileyen faktörler arasında, daha çok engelleyen faktör olduğu gözlemlenmiştir. Fiziksel aktivite eğitimi fiziksel aktivite alanlarına ulaşım ve ekipmanlar konusunda kurum ve kuruluşların desteğine ihtiyaç duydukları görülmektedir.

Otizmlı Çocukların Spora Katılımlarının Motor Becerilerini Etkileyen Çalışmalar

10-16 yaş grubu otizmlı çocuklarda stretching çalışmalarının denge performansı üzerine etkisi,

- Eğitilebilir otizmlı çocuklarda düzenli spor eğitiminin bireysel beceriler üzerine etkilerinin incelenmesi,
- 12 haftalık egzersiz programının otizmlı çocukların motor yeterlilik ve fiziksel uygunluk düzeyine etkisi,

Bu üç çalışmada da otizmlı çocuklara uygulanan düzenli spor eğitiminin motor beceri özelliklerinin gelişimini arttırdığı gözlenmektedir. Otizmlı engel grubunun kaba motor yeterlilik ön ve son test farklarının egzersiz öncesine göre egzersiz sonrası kaba motor yeterlilik testleri, koşma hızı ve çeviklik, denge aleti üzerinde tercih edilen ayak üzerinde durma test değerlerinin karşılaştırılması sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir artış olduğu gözlenmiştir.

Otizmlı Çocukların Spora Katılımının Sosyal Becerilerini Etkileyen Çalışmalar

- Oyun ve su terapilerinin otizm tanısı almış bir çocukta gözlenen davranış bozukluklarının azalması üzerindeki etkisinin incelenmesi
- Otizm ve tenis uygulamalarının sosyal yeterlilik üzerine etkisi
- Uyarlanmış rekreasyonel fiziksel aktivitenin otizmlı bireylerin yaşam kalitesi üzerine etkisi
- Otizmde hareket eğitiminin sosyal beceriler üzerine etkisi
- Akran aracılığı uyarlanmış fiziksel aktivitelere katılan otizm spektrum bozuklu olan bir bireyin iletişim becerilerindeki değişimlerin incelenmesi
- Otizmlı çocuklara yaptırılan fiziksel aktivite programlarının karakteristik davranışlarına etkilerinin belirlenmesi
- 4-6 yaş grubu otizmlı çocuklarda spor aktivitelerinin öz bakım, ince kaba motor ve dil bilişsel gelişimine etkilerinin incelenmesi:

Bu yedi araştırmada: Fiziksel aktivitenin otizmlı çocuğun sosyal becerileri üzerinde oluşan etkilerin benzerlik gösterdiği görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre fiziksel aktivitenin otizmlı çocuğun hareket etme becerisine olumlu yönde geliştirdiği ve öz güveni arttırdığı, öğrendiği hareketleri kullanarak çevresindeki kişilerle ve akranları ile daha rahat iletişime geçtiği görülmektedir.

Otizmlı ocukların Spora Katılımının Aileleri zerine Etkisi Olan alışmalar

- Sporun otizm spektrum bozukluğu tanılı çocuklara ve ailelerine etkisi konusunda ebeveynlerin görüşlerinin değerlendirilmesi:

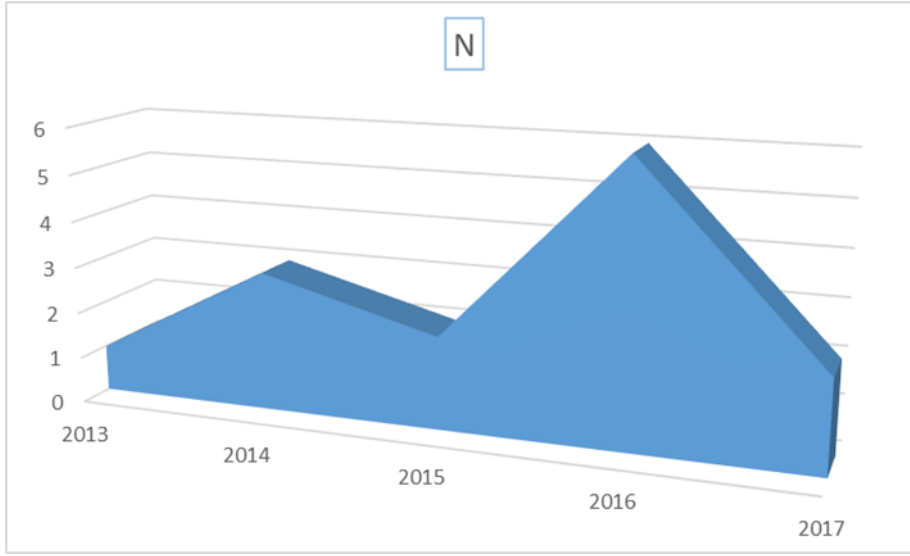
Sportif etkinliklerin otizmlı bireyler ve ailelerinin yaşam kalitesi üzerine olumlu etkiler yaptığı söylenbilir.

Araştırmanın İkinci Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci problemi olan “otizm ve fiziksel aktivite alanında yapılan tezlerin yıllara göre dağılımına” ilişkin bulgular tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı

Yıllara göre tezler	N	%
2013	1	5
2014	3	22
2015	2	15
2016	6	43
2017	2	15
Toplam	14	%100

Grafik 1. Lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı

Tablo 2’ de 2013-2017 yılları arasında otizm ve fiziksel aktivite alanında yapılan lisansüstü tezlerin yıllara göre; 2013 yılında 1 (%5), 2014 yılında 3 (%22), 2015 yılında 2 (%15), 2016 yılında 6 (%43) ve 2017 yılında ise 2 (%15) şeklinde bir dağılım gösterdiği saptanmıştır. Otizm ve fiziksel aktivite alanında yürütülen tezlerin sayısını yıllara göre düzensiz bir dağılımı gösterdiği, bu yıllar arasında en çok 2016 yılında lisansüstü tez yapıldığı görülmektedir.

Araştırmanın Üçüncü Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü problemi olan otizm ve fiziksel aktivite alanında yapılan lisansüstü tezlerin düzeyine göre dağılımına ilişkin bulgular tablo 3’ te gösterilmiştir.

Tablo 3. Otizm Ve Fiziksel Aktivite Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Türüne Göre Dağılımı

Lisansüstü tez düzeyi	N	%
Yüksek lisans	10	72
Doktora	4	28
Toplam	14	%100

Tablo 3’te otizm ve fiziksel aktivite alanında yapılan lisansüstü tez çalışmaları tez düzeylerine göre incelendiğinde; yüksek lisans tezlerinde 10 (%72) ve doktora tezlerinden de 4 (%28) tane çalışmaya ulaşılmıştır. Otizm ve fiziksel aktivite alanındaki lisansüstü tezlerin yüksek lisans tez türünde ağırlık olarak çalışıldığı, doktora tez düzeyindeki çalışmaların ise yüksek lisans tezlerine oranla daha az çalışıldığı görülmektedir.

Araştırmanın Dördüncü Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü problemi olan otizm ve fiziksel aktivite alanında yapılan tezlerin üniversitelere göre dağılımına ilişkin bulgular tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversiteler	N	%
Bartın Üniversitesi	1	8
Haliç Üniversitesi	2	15
İstanbul Gelişim Üniversitesi	2	15
Gazi Üniversitesi	4	23
İstanbul Gedik Üniversitesi	2	15
Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	8
Marmara Üniversitesi	1	8
Çukurova Üniversitesi	1	8
Toplam	14	%100

Tablo 4’te otizm ve fiziksel aktivite alanında yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde Bartın Üniversitesi 1 (%8), Haliç Üniversitesi 2 (%15), İstanbul Gelişim Üniversitesi 2 (15), Gazi Üniversitesi 4 (%23), İstanbul Gedik Üniversitesi 2 (%15), Karadeniz Teknik Üniversitesi 1 (%8), Marmara Üniversitesi 1 (%8), Çukurova Üniversitesinde de 1 (%8) tane lisansüstü tez çalışmasına ulaşıldığı görülmektedir. Tezlerin genellikle belirli üniversitelerde yoğun olarak yürütülmesinde, bu üniversitelerin gelişmiş üniversiteler olmasının ve anabilim dallarında öğretim üyesi sayılarının ve unvanlarının bu programı açmaya yeterli olması ile bu üniversitelerde mevcut programların alt yapılarının oturmuş olmasının etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Beşinci Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci problemi olan otizm ve fiziksel aktivite alanında yapılan lisansüstü tezlerin anabilim dalına göre dağılımına ilişkin bulgular tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. Otizm Ve Fiziksel Aktivite Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Anabilim Dalına Göre Dağılımı

Anabilim Dalı	N	%
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı	10	72
Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı	4	28
Toplam	14	100

Tablo 5 de otizm ve fiziksel aktivite alanında yapılan lisansüstü tezlerin anabilim dalına göre dağılımı incelendiğinde; beden eğitimi ve spor öğretmenliği ana bilim dalı 10 (%72), antrenörlük eğitimi ana bilim dalı ise 4 (%28) tez olmak üzere bünyelerinde hazırlanmıştır. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği ana bilim dalında daha fazla çalışma yapıldığı gözlenmiştir. İncelenen lisansüstü tezler de iki üniversitenin Antrenörlük eğitimi anabilim dalı adı altında çalışma yapıldığı görülmektedir. Bu üniversiteler, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul Gedik Üniversitesi olup her iki üniversitede ikişer çalışma yapmışlardır.

Araştırmanın Altıncı Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı problemi olan otizm ve fiziksel aktivite alanında yapılan lisansüstü tezlerin danışman öğretim üyelerinin unvanlarını göre dağılımına ilişkin bulgular tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Otizm ve Fiziksel Aktivite Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Danışman Öğretim Üyelerinin Unvanlarına Göre Dağılımı

Danışman unvanı	N	%
Prof. Dr.	3	22
Doç. Dr.	4	29
Yrd. Doç. Dr.	7	49
Toplam	14	100

Tablo 6 da otizm ve fiziksel aktivite alanında yapılan lisansüstü tezlerin danışman öğretim üyelerinin Unvanlarına göre dağılımı incelendiğinde; Prof. Dr. 3 (%22), Doç. Dr. 4 (%29), Yrd. Doç. Dr. 7 (%49) kişinin bu unvana sahip olduğu gözlenmektedir. Dr. Veya Öğr. Gör. Dr. Unvanına sahip danışman bulunmamaktadır. Marmara Üniversitesi, (1) İstanbul Gedik Üniversitesinde ki (2) danışmanlar Prof. Dr. Unvanına sahipler, Bartın Üniversitesi (1), İstanbul Gelişim Üniversitesi (1), Gazi Üniversitesi (1), Karadeniz Teknik Üniversitesinde ki (1), danışmanlar Doç. Dr. Unvanına sahipler ve Haliç Üniversitesi (2), İstanbul Gelişim Üniversitesi (1), Çukurova Üniversitesi (1), Gazi Üniversitesinde ki (3) danışmanlar ise Yrd. Doç. Dr. Unvanına sahiptirler.

Araştırmanın Yedinci Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci problemi olan otizm ve fiziksel aktivite alanında yapılan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımına ilişkin bulgular tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Otizm ve Fiziksel Aktivite Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Araştırma Yöntemi	N	%
Nicel	4	28
Nitel	8	58
Karma	2	14
Toplam	14	100

Tablo 7 de otizm ve fiziksel aktivite alanında yapılan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine dağılımı incelendiğinde; nicel araştırma yöntemi 4 (%28), nitel araştırma yöntemi 8 (%58), karma yöntemde ise 2 (%14), tezin olduğu görülmektedir. Karma yöntemin daha az kullanıldığı görülmektedir. En fazla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bunun nedeni çok sahalı araştırma ve uygulamalı nitel araştırma tekniğinin kullanılması örnek olarak gösterilebilir.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma 2013-2017 yılları arasında yapılan otizm ve fiziksel aktivite alanındaki lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgulara göre ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur.

Otizm ve fiziksel aktivite alanında yapılan lisansüstü tezlerin konu alanlarına göre dağılımı incelendiğinde en çok sosyal beceriler alanında çalışıldığı görülmüştür. Sosyal beceriler ve motor beceriler gruplamasında tezlerin araştırma konusu ve sonuçlarına bakıldığında benzer oldukları gözlenmektedir. Ayrıca tezin yapıldığı tarih bakımından en fazla tezin 2016 yılında yapıldığı görülmektedir.

Otizm ve fiziksel aktivite alanında yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde en fazla Gazi Üniversitesinde yapıldığı görülmektedir. Otizm ve fiziksel aktivite alanındaki 14 lisansüstü tez düzeyine göre incelendiğinde, yüksek lisans tez türünde ağırlıklı olarak çalışıldığı, doktora tez türündeki çalışmaların ise yüksek lisans tezlerine oranla daha az çalışıldığı görülmektedir. Doktora eğitimine giriş koşullarının ağırlığı, doktora eğitiminin maddi olarak, zaman olarak, psikolojik olarak yüksek lisans sürecine oranla daha zahmetlidir. Doktora tezlerinin yüksek lisans tezlerinden sayıca az olmasında bu faktörler etkili olmuş olabilir.

Bu tezlerden çoğunluğu Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı tarafından yapılmıştır. Bunun nedeni antrenörlük bölümünün ilgilendiği ve araştırma yaptığı daha bireysel konular üzerine yoğunlaşmaları olabilir.

Araştırma yapan bireylerin danışmanlarının yoğunluk olarak Yrd. Doç. Dr. Unvanına sahip olduğu görülmektedir. Prof. Dr. Unvanının daha az olduğu görülmektedir. Tezlerin araştırma yöntemlerine bakıldığında da yoğunluk olarak nitel araştırma tekniğinin kullanıldığı görülmektedir. Bunun nedeni tezlerin bir vaka araştırmalarına benzerlik göstermesi ve derinlemesine çalışmalar olmasından kaynaklanabilir.

Ülkemizde gerçekleştirilen çalışmalar kategorileri açısından incelendiğinde; fiziksel aktivite programlarının niteliklerini belirleme ve artırmaya yönelik çalışmalar kategorisinde araştırmanın gerçekleştirilmediği, fiziksel aktivite programının otizmliler için bireyler üzerine etkisi kategorisinde ise 6 tane makale yazısı 10 tane de lisansüstü tez araştırması gerçekleştirilmiştir. Alan da bu kadar az çalışma olması otizmliler için fiziksel aktivite ya da spor alanının da ki çalışmalar için belli güçlükler ortaya koymaktadır. Yeteri kadar derinlemesine inceleme yapılamamasına neden olmaktadır.

Bu durum ülkemizde fiziksel aktivite programının nitelikleri, fiziksel aktivite programına katılan kişilerin, öğretmenlerin, yardımcı öğretmenlerin, ailelerin görüşleri ve otizmliler için bireylerle diğer yetersizlik gruplarındaki bireylerin fiziksel aktivite düzeylerinin karşılaştırılması üzerine araştırmalara gereksinim duyulduğunu gösterebilir.

Ortaya konulan bu durumun otizmliler için bireylerin fiziksel aktiviteleri konusunda çalışan araştırmacılara fayda sağlaması beklenmektedir. Ayrıca açıklanan fiziksel aktivite çalışmalarının otizmliler için bireylerle çalışan kişilerin uygulama bilgisini artırabileceği ve yeni fikirler vereceği düşünülebilir. Yukarıda tespit edilen sonuçlar doğrultusunda şu öneriler getirilebilir;

- Tezlerin çok sınırlı bir alanda çalışıldığı sonucundan hareketle tezlerin çok çeşitli illere yayılmasının alana fayda sağlayacağı düşünülmektedir.
- Davranış sorunları, aile eğitimi gibi konularda daha çok sayıda çalışma yapılabilir.
- Otizm ve fiziksel aktivite alanında yapılmış tezlerin kaynakça bölümlerinin detaylı olarak incelendiği bibliyometrik bir çalışma yapılabilir.
- Tezleri yürüten tez danışmanlarının unvanları ile yönettikleri tezlerin niteliğiyle ilgili çalışmalar yapılabilir.
- Bireysel sportif aktivite ile grup sportif aktivite ortamının karşılaştırıldığı bir çalışma yapılabilir.

KAYNAKÇA

Aker, G. (2014). Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi hakkındaki tutumları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Yörükoğlu, A. (1998). Çocuk Ruh Sağlığı, *Özgür Yayınları*, İstanbul, s.34

Bauminger, N., et al. (2003). "Peer interaction and loneliness in high-functioning children with autism." *Journal of autism and developmental disorders* 33(5): 489-507.

Bursuck, WD. and S. R. Asher (1986). "The relationship between social competence and achievement in elementary school children." *Journal of Clinical Child Psychology* 15(1): 41-49.

Choi, HS. and Heckenlaible-Gotto, M. J. (1998). "Classroom-based social skills training: Impact on peer acceptance of first-grade students." *The Journal of Educational Research* 91(4): 209-214.

Çoşkun, İ., et al. (2014). "Türkiye’de özel eğitim alanında yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (2008-2013)." *Ege Eğitim Dergisi* 15(2): 375-396.

Fazlıoğlu YÖ, (2004). *Duyusal Entegrasyon Programının Otizmli Çocukların Duyusal ve Davranış Problemleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi*. Ankara Üniversitesi, Ankara, s. 45.

Hall, J. A., et al. (1997). "Social skills training in groups with developmentally disabled adults." *Research on Social Work Practice* 7(2): 187-201.

Heward, WL. and Wood, CL. (2009). *Exceptional children: An introduction to special education*, Merrill/Pearson.

Hollander, E. and C. V. Nowinski (2003). "Core symptoms, related disorders, and course of autism." *Medical Psychiatry* 24: 15-38.

Kayaoğlu H, Görür Ö. (2008). *Otistik Çocuklar Nasıl Öğrenir*. 1.Baskı. Ankara: Epos Yayınları;

Nation, K. and S. Penny (2008). "Sensitivity to eye gaze in autism: is it normal? Is it automatic? Is it social?" *Development and psychopathology* 20(1): 79-97.

Özdemir, O., et al. (2014). "Otizm Davranış Kontrol Listesi (Autism Behavior Checklist-ABC) Modifiye Edilmiş Türkçe Versiyonu'nun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması: Pilot Uygulama Sonuçları."

Polloway, E., et al. (2014). "Özel gereksinimi olan öğrenciler için öğretim stratejileri." Nobel Yayınları.

Rutter, M. (1972). "Childhood schizophrenia reconsidered." *Journal of autism and childhood schizophrenia* 2(3): 315-337.

Sarol, H. *Uyarlanmış Rekreasyonel Fiziksel Aktivitenin Otizmli Bireylerin Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisi*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, 2013, s.65.

Sucuoğlu, B. and O. Özokçu (2005). "Kaynaştırma öğrencilerinin sosyal becerilerinin değerlendirilmesi." *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi* 6(01).

Swedo, S. E., et al. (2012). "Commentary from the DSM-5 workgroup on neurodevelopmental disorders." *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry* 51(4): 347-349.

Tse, J., et al. (2007). "Social skills training for adolescents with Asperger syndrome and high-functioning autism." *Journal of autism and developmental disorders* 37(10): 1960-1968.